

Diccionari de trànsit

TERMCAT, Centre de Terminologia. Barcelona: Enciclopèdia Catalana: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2000. (Diccionaris de l'Enciclopèdia. Diccionaris Terminològics)

Autor

Xavier Roselló i Molinari
Autoritat del Transport
Metropolità (ATM)

No sé qui va dir que si s'hagués d'endur un sol llibre a una illa deserta escolliria un diccionari. La frase m'ha vingut al cap fullejant el *Diccionari de trànsit* i he pensat que era ben certa tot i que espero no haver de fer mai aquesta tria. Mentre m'hi passejava anava aprenent coses, moltes més de les que m'hauria imaginat, sorprenent-me'n, meravellant-me'n, gaudint-ne i, a vegades, enorgullint-me'n. Tot diccionari és una joia i un pou de descobertes, i aquest no n'és cap excepció.

Ara sé, per exemple, que no es diu *netejaaparabris*, el calc en què hauria pensat primer, sinó *eixugaaparabris*, paraula més adequada i més bella. *Illot* reemplaça *illeta*, que també és un calc.

També he descobert els termes semblants però no sinònims. Així, no és el mateix una *esllavissada* que un *despeniment*: prometo no confondre'ls mai més. *Llum* i *far* no són la mateixa cosa, ja que el primer és genèric i el segon, específic. I tots dos són diferents de *fanal*, ja que aquest és fix i aquells, mòbils. En canvi, *glac* i *gel* sí que són sinònims, almenys damunt la carretera. *Gual* continua mantenint el seu doble sentit: lloc per on passen tant rius com cotxes.

El diccionari continua farcit de mots troballa. Com ara *estretall*, que ni m'hauria pogut imaginar. Algú el farà servir per escriure «Hi ha que fer un estretall, tinguent que passar els vehicles amb precaució», però això ja no serà per culpa del diccio-

nari. Una altra troballa ha estat *intereix*, que s'entén de seguida, i que tradueix la castellana *batalla*. Per cert, d'on deu venir aquesta paraula? També ocorre amb el *voral*, meridià, equivalent a l'*arcén*, d'etimologia críptica per al no iniciat. *Ampit* és la traducció de *pretil*, *capçalçada* ho és de *peralte* i *efecte badoc* d'*efecto mirón*. En quina llengua us agraden més? Qui hi ha pensat més, el qui ha proposat *quitamiedos*, o el qui ha proposat *empara*?

Jo ja veia que la traducció de *pelotón* no podia ser *escamot*, almenys quan es parla de trànsit, però mai no hauria caigut en el *pilot*. També m'ha agradat que *gasoil* fos com en anglès, sense intents d'adaptació, suposo que per la gran difusió que ja té en la nostra llengua. I m'ha neguitejat trobar *hodòmetre*, que esperava sense *h*. Les *h* del grec sempre m'han ultrapassat: els autors, professionals del tema, m'il·lustraran sobre aquesta qüestió.

Fer llums m'ha enorgullit: és una expressió ben viva i alhora tan genuïna que no hi consta traducció castellana. És una prova, si voleu exigua, de la capacitat creativa de la nostra llengua. Per què no hi ha *fer benzina*? És massa familiar? *Placa de matrícula* es diu igual en castellà, no pas *chapa*.

Certament, moltes paraules coincideixen amb la paraula que ja creies saber o t'esperaves. En aquest cas, trobar-la al seu lloc és una tranquil·litat per continuar el discurs. Algunes d'aquestes pa-

raules s'incorporaran al llenguatge quotidià, com ho han fet *bústia*, *segell* o *atur* els darrers anys. D'altres, continuaran vivint només a les pàgines del diccionari. Però no hi ha dubte que si el diccionari no hagués aparegut, no se n'implantaria cap.

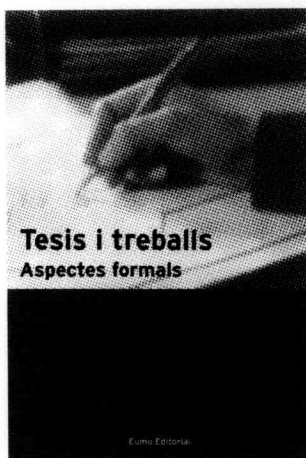
Els qui treballem en el món del trànsit i del transport sabem que ens toca esmerçar una part significativa del nostre temps usant la paraula: debatem i discutim entre nosaltres, sovint de manera encesa, sobre les diverses solucions alternatives a un problema, fem xerrades, participem en taules rodones, assistim a reunions llargues i sovint tenses amb els usuaris, som entrevistats per periodistes i escrivim ressenyes per a la premsa... En conseqüència, un diccionari sobre els termes que apareixen inevitablement en totes aquestes situacions ens permetrà augmentar la qualitat, si més no lingüística, del nostre treball. Però aquests temes també afecten tota la ciutadania: ens ho recorden dia a dia els comentaris que sentim per ràdio, les seccions de *Cartes al director*, i tots els nostres amics i coneguts que ens fan culpables dels embussos de trànsit, dels retards dels autobusos i dels atapeïments del metro tan bon punt ens trobem. A tots ells els recomano l'adquisició del *Diccionari de trànsit*: els permetrà de precisar les seves crítiques com no havien pogut fer fins ara.

Tesis i treballs: aspectes formals

Antònia Rigo i Gabriel Genescà.
Vic: Eumo Editorial, 2000.

Autor

Joan Abril Español
Institut d'Estadística
de Catalunya

Cada vegada més, la relació entre la redacció d'un treball i la tria

dels aspectes formals de presentació és més estreta i, cada vegada més, els processadors de textos en són valuosos protagonistes. L'estudiant universitari que ha de conviure amb una tesi o un treball va prou atabalat a l'hora de triar el tema, el mètode, la recerca... perquè, a més, s'hagi de preocupar de les qüestions de forma, de les quals no es té una cura excessiva i, a vegades, poden ser un entrebanc si el treball redactat no disposa d'una presentació formal acurada, organitzada i rigorosa, i amb una coherència tant de contingut com de forma. Perquè això no passi, és a dir, perquè als uni-

versitaris no els pesi com una llosa l'elaboració de tesis i treballs, l'obra que comentem té molts encerts i també algun buit, fruit més aviat de la necessitat de veure la redacció d'una obra com un tot sense excloure-hi les recomanacions d'escriptura: és a dir, ens hauria agradat veure no tan sols els excel·lents aspectes formals que hi tracten els autors, sinó també quatre criteris de redacció que haurien orientat i apaivagat els neguitosos redactors d'aquests treballs d'investigació.

Com diuen els autors de l'obra, que ens recorda el que ja havien declarat els ortotipografistes Pu-

jol i Solà, «en realitat, no hi ha mai un sistema únic, però en canvi sí que hi ha d'haver sempre sistema, ordre i coherència interna». Una idea i un criteri alhora que cal difondre per no caure en la defensa estèril d'uniformismes formals.

L'obra té dos grans apartats: a) disposició del text i criteris d'elaboració (dedicat a esquemes, índexs, citacions bibliogràfiques, citacions textuais, notes, figures, taules...) i b) aspectes convencionals (dedicat als tipus de lletra, majúscules i minúscules, abreviacions, numerals...), que acaben amb una bibliografia de consulta i un índex general.

Els autors de *Tesis i treballs* comencen parlant del disseny i els aspectes gràfics essent conscients que s'ha de tenir en compte el boom d'Internet i dels darrers processadors de textos, perquè precisament aquest manual es basa en el tractament de textos Word. I més endavant continuen tenint en compte les noves tecnologies perquè expliquen com

s'han de representar en una bibliografia la referència a llocs web (p. 45), o les referències a textos electrònics (p. 70).

Si haguéssim de fer algun comentari crític, l'hauríem de fer, filant molt prim, de la dubtosa adequació d'alguns punts d'acord amb els destinataris: a vegades sobreentenen nocions o tracten qüestions d'un nivell només adequat a especialistes en la matèria (correctors de galerades, tipògrafs...) i no de neòfits que busquen l'explicació senzilla i ràpida. Per exemple, a la pàgina 17 no s'entén què vol dir *text principal* i *resta de text* fins que més endavant l'exemple ens ho aclareix. D'altra banda, a la pàgina 105 es diu que hi ha una tendència a escriure en rodona les expressions o els mots llatins que són més usals i que «ja figuren als diccionaris catalans». En aquesta qüestió cal matisar que el fet que figurin als diccionaris catalans no vol dir necessàriament que s'hagin d'escriure en rodona: el que és segur és que si

consten al diccionari normatiu sí que aniran en rodona, ja que, per contra, *el Gran diccionari de la llengua catalana*, d'Enciclopèdia Catalana, entra els llatínismes sistemàticament amb un asterisc, la qual cosa vol dir que, d'acord amb les convencions seguides per diverses editorials, s'escriuen en cursiva. En canvi, són molt oportuns els comentaris encapçalats per un signe final d'admiració gran, perquè informen amb prou claredat del que no s'ha de fer o no és recomanable que es faci.

Per arrodonir aquesta obra, ens haurien calgut, doncs, quatre consells senzills de redacció de tesis i treballs de recerca, un tractament de les explicacions pensada per a no iniciats en els aspectes formals i un índex de mots centrat sobretot en els temes que més consulten els qui han de posar en pràctica aquests encertats consells que ens fan l'Antònia Rigo i en Gabriel Genescà. L'enhorabona.

ALBERT I RIVAS, LL., ed. *Mil adagis recopilats per Caterina Albert i Paradís – Víctor Català*. L'Escala: Ajuntament de l'Escala; Girona: Diputació de Girona, 2000. ISBN 84-606-2953-8

AMADES, J. *Diccionari d'endevinalles*. Tarragona: El Mèdol, 2000. ISBN 84-95559-08-0

ARGENTER, J. A., ed. *Simposi Pompeu Fabra*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2000. (Jornades Científiques; 7) ISBN 84-7283-543-X

BECAT I RAJAUT, J. *La situació del català a França: aspectes jurídics i docents i estudis sobre la matèria*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2000. ISBN 84-7283-538-3

BERGUA, N.; FARGAS, X. *Català comercial i administratiu*. Barcelona: Castellnou, 2000. ISBN 84-8287-486-1
Aquest llibre s'adreça a les persones que ja tenen uns coneixements

generals de la llengua catalana i volen adquirir coneixements en llenguatge comercial i administratiu.

BONAFONT, R. *Deutsch-Katalanischer Sprachführer für die Hochschule = Guia de conversa universitària alemany-català*. Barcelona: Universitat de Barcelona. Servei de Llengua Catalana, 2000. ISBN 84-475-2450-7

BOURDELANDE, J. L. coord. *Fotoquímica: català, castellà, anglès*. [Bellaterra]: Universitat Autònoma de Barcelona, 2000. (Vocabulari Bàsic) ISBN 84-930064-6-7

BRUGUERA, J. *Diccionari de dubtes i dificultats del català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2000. ISBN 84-412-0586-8

BUTINJA, J. (coord.) *Llengua catalana III*. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia, 2000. (Unidades Didàcticas) ISBN 84-362-4081-2

Aquest tercer volum complementa els altres dos ja publicats pel que fa a una sèrie d'aspectes de la llengua que interessin en un nivell superior. Es presenta un estudi de la gramàtica catalana des d'un plantejament històric del lèxic, de la fonètica i de la morfologia.

CABRÉ, M. T.; GELPI, C. [eds.]. *Cicle de conferències i seminaris 97-98*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra, 2000. (Lèxic, Corpus i Diccionaris) ISBN 84-477-0710-5

CAMPS, A.; FERRER, M. *Gramàtica a l'aula*. Barcelona: Graó, 2000. (Biblioteca d'Articles, 123) ISBN 84-7827-241-0

Les noves tendències en l'ensenyament de la llengua han obligat els professors a fer un replantejament del paper de l'ensenyament de la gramàtica a l'aula. Els treballs d'aquesta nova publicació de Graó presenten l'opinió sobre aquesta qüestió de diferents professionals,

Llengua i Ús

Bibliografia